

Medlemmer i rådet

Deres ref:

Vår ref: LIER 2018/4717

Dato: 20.08.2019

Referat fra møte i rådet for likestilling av funksjonshemmede 20. august 2019

Til stede: Berit G. Nessø, Lars Morten Lersveen, Audhild Jermstad, Toralf Hjelde, Herdis Kvernbråten, Ole Petter Ingebrigtsen og Kristoffer Nicolaysen.

Forfall: Hilde Grøtting

Tid: fra kl. 12.00 – 14.00

Sted: 3. etasje, Herredshuset.

Sakliste:

1. Godkjenning av referat fra møte 28. mai 2019.

Vedtak:

Referat godkjent.

2. CRPD (FNs konvensjon for rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne).

Behandling:

Kari Frøseth Johansen fra FFO Trøndelag og Linn Bylund fra KUN orienterte, og det ble gjennomført gruppearbeid. Gruppene presenterte sitt arbeid og dette blir med som et grunnlag til veileder som skal utarbeides. CRPD har som hovedformål å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne nyter likeverdig rett til anerkjente menneskerettigheter og grunnleggende friheter, samt å bygge ned hindre som vanskeliggjør dette. Det er satt i gang et prosjekt der målet er at trønderske kommuner skal bruke CRPD i utvikling av sine tjenester og oppfylle konvensjonens krav. Tiltak for å nå dette er møter med rådene i trøndelag og to seminar. Informasjon fra FFO følger som side 2 og 3. Presentasjon brukt i møtet følger vedlagt.

3. Eventuelt.

Møtet ble avsluttet med en middag, da dette er det siste møtet for rådet i denne valgperioden.

Med hilsen

Line Therese Ertsås

Formannskapssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Orientering fra FFO:

FNs konvensjon for rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) har som hovedformål er å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne nyter likeverdig rett til anerkjente menneskerettigheter og grunnleggende friheter, samt å bygge ned hindre som vanskeliggjør dette. Konvensjonen dekker følgelig de tre prioriterte områdene som denne tilskuddsordningen er rettet mot: rett til utdanning, rett til deltakelse i arbeidsliv, bedre tjenester til barn og unge (LDO 2017). Vi legger også vekt på betydningen av brukermedvirkning og retten til å bli hørt.

Konvensjonen representerer på mange måter en holdningsendring fra at personer med nedsatt funksjonsevne vurderes som velferdstrengende, til en anerkjennelse av at det er samfunnet selv som bidrar til å fremme funksjonshemming. CRPD forsterker myndighetenes ansvar og krav til å igangsette hensiktsmessige tiltak for sikre at konvensjonens artikler følges. For å kunne etterfølge konvensjonen er det nødvendig med bevisstgjøring og kunnskapsheving både på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Kommunen er på mange måter den fremste aktøren på å få implementert CRPD i Norge.

Kommunen er hovedleverandøren av likeverdige offentlige tjenester og bærer et stort ansvar for å forankre CRPD inn i planverk og retningslinjer, og slik sørge for at konvensjonens krav settes ut i praksis. I et arbeidsnotat KUN har gjort i samarbeid med Ligestillingssenteret og senter for likestilling i 2018 på oppdrag fra Bufdir, kartla vi hvor stor kjennskap og bevissthet kommuner har om CRPD og hvilke krav CRPD stiller til deres tjenester. De fant at det er store ulikheter mellom kommunene på hvordan de arbeider på feltet, hvilken kjennskap de har til CRPD og i hvilken grad de bruker konvensjonen aktivt i utforming av tjenestetilbudet i kommunen. Vi fant også at rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne i liten grad blir ivaretatt i de kommunale styringsdokumentene. De kommunale rådene for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal rådggi kommunen på områder som er særlig viktig for sin målgruppe. Det er et krav at rådsmedlemmene skal ha overordnet kunnskap om forhold av betydning for dem de representerer. Det innebærer at det er viktig at disse kjenner CRPD og hvordan de kan bruke konvensjonen i sitt arbeid.

Hvilke konkrete mål/resultater vil dere oppnå med tiltaket?

Målet med prosjektet er at Trønderske kommuner skal bruke CRPD i utvikling av sine tjenester og oppfylle konvensjonens krav. Vi vil synliggjøre CRPD som et viktig verktøy for å fremme rettigheter og utvikle tjenester. Vi vil gi medlemmer av kommunale råd og andre brukermedvirkningsarenaer i kommunene, kunnskap og metoder for å bidra til implementering av konvensjonen. Vi vil utvikle en veileder for å kunne kartlegge hvordan kommunen står i forhold til kravene i konvensjonen og de råd som gis til implementering. Denne kartleggingen vil være et utgangspunkt for å komme i gang med arbeidet med det kommunale rådet som veiviser.

Målgruppe:

Målgruppen for tiltaket er medlemmer av Regionale og kommunale råd, NAVs brukerutvalg, Frisklivssentraler/ lærings- og mestringssenter. Dette vil være både politikere, representanter fra brukerorganisasjonene, brukere og ansvarlige i kommunene.

CRPD innebærer et krav til å jobbe med holdninger til mennesker med nedsatt funksjonsevne, utvikle gode tjenester som ivaretar deres grunnleggende menneskerettigheter herav utdanning og arbeid. Å bidra til at kommuner oppfyller konvensjonens krav vil innebære et stort løft for

Postadresse:

Postboks 24
7651 VERDAL
Tlf. 74 04 82 00

Saksbehandler:

Line Therese Ertsås
line.ertsas@verdal.kommune.no
Tlf. 47692392

Organisasjon:

Organisasjonsnr. 938587418
E-post: postmottak@verdal.kommune.no
Web: <http://www.verdal.kommune.no>

innbyggere med nedsatt funksjonsevne. Det vil sikre en mer likeverdig behandling med andre grupper og en mer lik behandling uavhengig av hvilken kommune du bor i. CRPD gir personer med nedsatt funksjonsevne rett til å medvirke i utvikling og gjennomføring av lovgivning og politikk som tar sikte på å gjennomføre konvensjon, og i andre beslutningsprosesser som gjelder dem selv. De kommunale rådene for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal høres i alle saker som berører denne målgruppens liv og varsle om forhold som er til hinder for at innbyggere med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta på alle områder i samfunnet. Mange råd har også uttalelse – og forslagsrett i kommunestyre og kan på denne måten bidra til å forbedre rutiner, øke bevissthet og iverksette nye tiltak i sine kommuner. FFO har på samme måte en rådgivende funksjon ovenfor både politiske og frivillige tiltak, og er selv ansvarlig for flere tiltak rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne i Trøndelag. De som deltar på seminarene i kraft av å jobbe i kommunale tjenester eller på andre medvirkningsarenaer vil kunne bruke kunnskapen om CRPD som et verktøy direkte i sin arbeidshverdag, og eventuelt bidra til å endre rutiner.

KUN, Likestillingssenteret og Senter for Likestilling gjorde en kartlegging av kunnskapen om CRPD i regionene i 2018. Vi vil utvikle den metodikken som vi brukte i kommunene slik at rådene kan gjennomføre lignende kartlegging av grunnlaget for implementering i egen kommune. – det innebærer å vurdere kommunens kunnskap om CRPD, hvordan arbeidet organiseres og hvordan CRPD eller likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne er integrert i planverk.

Tiltaket innebærer innledende møter med rådene, utvikling av et utkast til veileder, utprøving i rådene og et møte med diskusjon av erfaringer og videreutvikling av metodikken.

I 2019 vil vi gjennomføre to seminar - ett i sørdelen og ett i norddelen av Trøndelag. Tema på seminarene vil være: • CRPD og konsekvenser av Norges ratifisering • Hvordan kan konvensjonen brukes i utviklings- og pådriverarbeid? • Hvordan kan kjønnsperspektiv og interseksjonelle perspektiv integreres og bidra i arbeidet? • Diskusjon om hvilken rolle kommunale råd kan spille i implementering og holdningsarbeid • Diskusjon om hvordan også andre medvirkningsarenaer som brukerutvalg i NAV, frisklivssentraler/ lærings- og mestringssenter også kan spille en rolle.

Til seminarene vil vi spesielt invitere medlemmer av Regionale og kommunale råd i Trøndelag, representanter fra NAVs brukerutvalg i kommunene og Frisklivssentraler/ lærings- og mestringssenter. Vi vil også invitere politikere, representanter fra brukerorganisasjonene, brukere og ansvarlige i kommunene. Særlig ønsker vi å nå de i kommunen som sitter med ansvar på CRPD i sitt daglige virke.

Postadresse:

Postboks 24
7651 VERDAL
Tlf. 74 04 82 00

Saksbehandler:

Line Therese Ertsås
line.ertsas@verdal.kommune.no
Tlf. 47692392

Organisasjon:

Organisasjonsnr. 938587418
E-post: postmottak@verdal.kommune.no
Web: <http://www.verdal.kommune.no>

CRPD

LINN BYLUND

I dag skal vi:

- se nærmere på FNs konvensjon for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Se på hvilke forpliktelser CRPD gir for Norge
- Hva kommunens ansvar er og hvordan ansvaret blir fulgt opp innad i kommunen
- Hvordan kartlegge egen kommune?
- Innspill til veileder

CRPD

- ❖ Konvensjonen finnes for å fremme, beskytte og sikre menneskelige rettigheter og grunnleggende friheter for alle i samfunnet.
- ❖ 2006 ble FNs konvensjon for rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne vedtatt av FNs generalforsamling. Konvensjonen er rettslig bindende
- ❖ Norge undertegnet konvensjonen i 2007, og ratifiserte den 3. juni 2013.

CRPD

- ❖ Omfattende: spesifiserer områder hvor personer med nedsatt funksjonsevne opplever diskriminering og mangel tilgang til rettigheter:
- ❖ Deltakelse i offentlig og politisk liv
- ❖ Rett til utdanning og deltakelse i arbeidsliv
- ❖ Frihet fra tortur, utnyttelse og vold
- ❖ Rett til bevegelsesfrihet

CRPD

- ❖ Konvensjonen representerer en holdningsendring fra at personer med nedsatt funksjonsevne vurderes som velferdstrengende og med behov for medlidenhet, til en anerkjennelse av at det er samfunnet selv som bidrar til å fremme funksjonshemming.
- ❖ Gått fra biologisk-medisinsk syn til at nedsatt funksjonsevne er et resultat av gapet mellom individets forutsetninger og samfunnets krav. Gapet minskes ved å øke tilgjengeligheten i samfunnet og styrke individets forutsetninger
- ❖ Tilrettelegging er nøkkelen for at alle skal nå sitt fulle potensiale

Hvilke forpliktelser gir CRPD

- ❖ Gjennom å ratifisere CRPD har Norge forpliktet seg til å jobbe for at funksjonshemmede skal få tilgang til det fysiske miljøet, til transport, til informasjon, kommunikasjon og deltakelse på lik linje med andre
- ❖ Konvensjonen stiller krav til hvordan medlemslandene skal legge til rette for at også mennesker med nedsatt funksjonsevne kan få oppfylt menneskerettighetene som er nedfelt i andre FN-konvensjoner
- ❖ En stor del av denne jobben er det kommunen som har ansvaret for. For som tidligere likestillings- og diskrimineringsombud Sunniva Ørstavik sier:

"selv om det er staten som forplikter seg til å følge konvensjonen er det åpenbart at det ikke er på statsministerens kontor folk får sine rettigheter i praksis. Det skjer i den enkelte kommune og i den enkelte bolig. I sofakroken, ved skolepulten og i svømmehallen."

Bekymringer fra CRPD komiteen 2019

“The fact that the Convention has not been incorporated into national law and there is no comprehensive strategy or action plan for the implementation of the Convention, with timelines and budgets, developed in consultation with organizations of persons with disabilities”

“The differences between the services offered by the different municipalities to persons with disabilities”

CRPD: Et ukjent verktøy

- ❖ Arbeidsnotat utarbeidet for Bufdir, levert februar 2018
- ❖ Utført av KUN (Steigen), Likestillingscenteret (Hamar) og Senter for likestilling (Kristiansand)
- ❖ Tema: Hvordan arbeider kommunene med implementeringen av FNs konvensjon for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)
- ❖ Intervjuet:
 - 3 større og 3 mindre kommuner
 - 3 fylkesmannsembeter
- ❖ Spørreundersøkelse (skjema)
 - Alle landets fylkesmannsembeter
- ❖ Dokumentanalyse av et utvalg styringsdokumenter

CRPD- Et ukjent verktøy

- ❖ Ikke overraskende: Generelt: lite kjennskap til konvensjonen i kommunene
- ❖ Ansvar for å ivareta rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne er vanligvis delt mellom etater både på kommune- og fylkesmannsnivå, og sjelden samlet i én stilling eller under ett lederansvar.
- ❖ Alle fylkesmannsembetene mener CRPD må komme som et eget oppdrag fra Bufdir om dette skal implementeres i Fylkesmannens ansvarsområder.
- ❖ Flertallet av informantene mener at de ikke er i mål med å ivareta rettighetene og tjenestene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Likevel hevdes det at konvensjonen er ivaretatt i det norske lovverk og blir fulgt opp overordnet politisk.

CRPD: Et ukjent verktøy

- ❖ Kommune: CRPD og rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne er i liten grad ivaretatt i de kommunale styringsdokumentene. Likevel, flere dokument har gode beskrivelser av likeverdige tjenester, likestilling og inkludering for alle, uten at personer med nedsatt funksjonsevne er nevnt eksplisitt.
- ❖ Fylkesmann: CRPD og rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne er i svært liten grad inkludert i de sentrale styringsdokumentene. Det er ikke omhandla i fylkesmennenes årsrapporter, men det er heller ikke etterspurt i tildelingsbrev eller i virksomhets- og økonomiinstruksen.

Hvem har ansvaret for
hva i kommunen?

Oppvekst og kulturavdelingen

❖ CRPD – Artikkel: 5, 7, 9, 14, 17, 23, 24, 30

❖ Er lovforankret i likestillings- og diskrimineringsloven og i sektorlovgivning som opplæringsloven og barnehageloven.

❖ Her mener LDO at skoen trykker:

Manglende tilrettelegging i barnehage og skole, ufaglærte lærere, segregering, fysiske barrierer og doble barrierer for familier med minoritetsbakgrunn

Helse og omsorgsavdelingen

CRPD – Artikkel: 5, 6, 9, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 23, 25, 26, 28 ...

Er lovforankret i likestillings- og diskrimineringsloven og i sektorlovgivning som helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven.

Her mener LDO at skoen trykker:

Tvang, Bolig, VTA-plasser, BPA, vold og overgrep.

Teknisk avdeling

CRPD – Artikkel: 5, 9

Lovforankret i Likestillings- og diskrimineringsloven og plan- og bygningsloven.

Her mener LDO at skoen trykker:

Manglende universell utforming, Snøbrøyting og trafikkregulering, digitalisering

HR - kontoret

CRPD- Artikkel: 5, 6, 9, 27

Lovforankret i likestillings- og diskrimineringsloven og i sektorlovgivning som Arbeidsmiljøloven.

Her mener LDO at skoen trykker:

Mange står utenfor arbeidslivet, holdninger på arbeidsplassen, mangel på tilrettelegging for arbeidstakere, IKT på arbeidsplassen og VTA-plasser.

Kommunikasjon

❖ CRPD: 5, 9 21, 29

Omfattes også av likestillings- og diskrimineringsloven.

❖ er hjemmesiden til kommunen universelt utformet?

❖ Er informasjonen som er beregnet til allmenheten universelt utformet?

❖ Hvordan sikres funksjonshemmedes deltakelse i det politiske og offentlige liv?

Artikkel 30 – Deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter mm.

- ❖ Tilgang til kulturmaterialer og steder som tilbyr kulturelle tjenester
- ❖ Anerkjennelse og støtte
- ❖ Oppmuntre til og fremme deltakelse for mennesker med nedsatt funksjonsevne i idrettsaktivitet
- ❖ Sikre mulighet for å arrangere, utvikle og delta i idretts- og fritidsaktiviteter spesielt beregnet for dem.

Kartlegging i egen kommune

- ❖ Synlighet i sentrale styringsdokumenter
- ❖ Ansvar.
- ❖ Arbeidsdeltakelse
- ❖ BPA
- ❖ Spesialundervisning i skolen
- ❖ Pleietid foreldre
- ❖ Universell utforming
- ❖ Boligtilbud
- ❖ Avlastningstilbud
- ❖ Hjelpemidler
- ❖ Tilgang til varmebasseng
- ❖ Dagtilbud
- ❖ Midler til tilpassing av bolig
- ❖ Ulikheter i kostnader for tilbud man har behov for. Eks SFO

Hvor trykker skoen i Verdal kommune?

Veileder for kommunale råd om CRPD

- ❖ Hva bør den inneholde
- ❖ Kartlegging
- ❖ tips og råd til bedre implementering av CRPS i egen kommune

- ❖ For at dere lett skal kunne bruke dette verktøyet, hvordan bør en slik veileder se ut?